

55

HIZTEGI BATUA

bemol - bidari

bemol

benaz

benazkobenda *Heg* h. loturabenedikatu *Ipar* h. bedeinkatu

beneditar

beneno h. pozoi, eden

beneragarri

benetako

benetakotasun

benetan

bengantza h. mendeku

benta

bentaja *Heg* h. abantaila, alde, etab

benturaz* e. menturaz

bentzutu, bentzu, bentzutzen 'garaitu'

ber 1 *Ipar* junt 1 'baldin ba-': *cuskaraz mintza gaitezen, euskaldunekin garen ber* 2 '-en unetik' *etorri den ber, hasi da berriketan*ber 2 *Ipar* 'bera' *orok ber gauza erranen didate***bertsu**bera 1 mug *gizon bera/gizona bera: etxe beretik atera ziren*bera 2 izond 'biguna' ik **beratz**beraganatu* e. **bereganatu** (forma hobesteko-indartzeoak *bereganatu, ne(u)reganatu, ge(u)reganatu, etab dira, ez beraganatu, neuganatu, geuganatu, etab*)**berakatz Bizk** h. **baratxuri**berandu 1 I adlag 2 izond *gau beranduan*berandu 2 Batez ere *Ipar* ad berant, berantzen 'berandutu' / 'berantetsi'

berandutu, berant / berandu, berandutzen

berankor

berant *Ipar* izond *aza berantak landatu ditugu*

berantarbi

berantetsi, berantets, berantesten *banoa, etxeoek ez nazaten berantets*

berantiar

berantordu

berariaz

berariazko

beraska h. abaraska

beratasun

beratu, bera, beratzen

beratz L-N 'bera, biguna'

beraz

berba

berba egin

berbako *gizon berbakoa*

berbarako 'adibidez'

berbaldun *Bizk* 'berritsu'

berbaro

berbatu, berba, berbatzen *Josetxo ez zegoen inorekin ezkontzeko berbatua*

berbera

berbeta

berbetan

berbots

berdagailu *Ipar Lurra berdagailuz berda bedi*berdats *Ipar*

berdatu, berda, berdatzen

berde

berdekeria 'gordinkeria, lizunkeria'

berdel *Scomber, scombrus*

berdetasun

berdexka

berdin

berdin izan *da/zait/zaito ad; du/dit/dio ad*

berdinarazi, berdinaraz, berdinarazten

berdindu, berdin(du), berdintzen I 'berdin bihurtu' *hemen berdintzen dira aberats-pobreak 2 'lautu'**mendia berdindu 3 'ase' gosea berdindu*

berdingabe

berdingabeko

berdinketa

berdintasun

berdintsu

berdintsu izan *zait/da ad*

berdotz

berdoztu, berdotz/berdoztu, berdozten

berdura

berduratu, berdura, berduratzen L-N 'barreiatu'

bere *Bizk* h. ere

bere

bere hartan *bere hartan utzi zituzten kontuak*

bere egin

berekiko

bere horretan (ik bere hartan: erabiliagoa da hau)

bere kasa

bere kontu

bercaldiko

berbat *Heg*bereber *Zub* I 'bakarrik' adlag *bereber bizi da 2* izond 'berezi, beregain' *hiru pertsona bereber*berbiziko *Heg*berrein Batez ere *Bizk*

beregain

beregaintasun

beregianatu, beregana, bereganatzen

berehala

berahalakoan (batez ere ezezko perpausetan: *ez zion berehalakoan antz eman*)

berahalako batean 'laster, bat-batean'

berchalaxe

bereiz adlag

bereizarazi, bereizaraz, bereizarazten

bereizgarri I iz *euskal literaturaren bereizgarri orokorrak 2* izond

bereizi, bereiz, bereizten ad (cf **berezi** izond)
bereizkeria
bereizketa
bereizkuntza (idatzizko tradizioan erabiliagoa da forma hau, **bereizketa** baino)
bereizle
bereiztu h. **bereizi**
bereko
berekoikeria
berenez L-N h. **berez**
berendia-
berendu h. **beretu**
berenganatu h. **berenganatu**
berenjena h. **alberjinia**
beresi *Bizk*
beretar
beretsu* e. **bertsu**
beretter *Ipar* h. **meza-laguntzaile**
beretu, **bere(tu)**, **beretzen**
berez
 berezko
berezi 'berezi' izond eta 'bereizi' ad
bereziki
berezitasun
berezko
berezkotasun
berga 1 'neurria' 2 'itsasontzietako haga'
beribil
berina *Ipar* 'beira'
berinalari
berjabetasun
bermatu, **berma**, **bermatzen** 1 *da ad ukondoez leihoan bermatu zen*, 'ahalegindu', 'uste osoa izan'
 Juinkoaren baitan bermatzen gara 2 du ad 'berme eman' erljiyoak betiko bizitza bermatzen
 digu
berme
berna
berna-hezur
bernazaki
berniz
bernizatu, **berniza**, **bernizatzen**
bernuzatu 'zizelatu'
bero iz / izond *bero(t)an egon*
 bero-beroan
 bero izan
 bero-bero egin
beroaldi
beroarazi, **beroaraz**, **beroarazten**
berogailu
berogarri iz/izond
beroki 'leku babesa', 'arropa'
berokuntza
berori *Heg* 1 pronominala *iritzi hori berori* 2 izord (ia bakarrik *Heg*)
 berorika
berotasun
berotegi
berotu, **bero(tu)**, **berotzen**
 berotzaile
berotze
berpizkunde h. **pizkunde**

berpizte
berpiztu, berpizt(u), berpizten
berraldatu, berralda, berraldatzen
berrargitaratu, berrargitara, berrargitaratzen
berredura* e. **berretura**
berregin, berregin, berregiten
berrehun
berreketa Mat
berrekizun Mat
berrearaiki, berrearaiki, berrearaikitzen
berrerosi, berreros, berrerozten
berresan, berresan, berresaten
berreskuratatu, berreskura, berreskuratzen
berretsi, berrets, berresten
berretu, berret(u), berretzen 1 *Zah* 'emendatu, gehitu'; 2 Mat *zenbaki bat* () *beste zenbaki batek*
() *adierazten duen adina aldiz bere buruarekin biderkatu*
berretura 1 *Zah* 'emendioa' 2 Mat
berretzaile
berrezarri, berrezar, berrezartzen
berri 1 *izond dirua ateratzeko modu berriren bat sortu; handik etorri berri zela* 2 *iz gure berriak entzunik bidera ilki zitzaizkigun*
berri eman *atzoko istripuen berri eman du egunkariak*
berri jakin
Berri On *Jesukristoren Berri Ona S. Joanen arabera*
berriatzi
berriemaile
berrikeria
berriketa
berriketaldi
berriki
berrikitan
berrikuntza
berrikusi, berrikus, berrikusten
berripaper
berriro 1 'berriz, beste behin' 2 'berrikitan, duela gutxi'
berritan
berritasun
berritsu
berritsukeria
berritu, berri(tu), berritzen
berritzale
berritzte
berriz 1 'berriro' 2 'aldiz'
berriz ere
berrizale
berrizalekeria
berriztatu, berrizta, berriztatzen
berriztatze
berro 1 *Ipar* 'sasi' 2 *Nasturtium officinale* 'iturri belar'
berrogei
berrogeialdi
berrogeitaka
bertako
bertakotu, bertako(tu), bertakotzen
bertan
bertan behera utzi
bertaratu, bertara, bertaratzen
bertatik 1 'berehala' 2 'hementxetik'

- bertatik bertara
bertikal
berton (batez ere *Bizk*)
bertoko (batez ere *Bizk*)
bertsio *jatorrizko bertsioa* (Bestelakoetan **itzulpen, idaztaldi, etab erabil bitez**)
bertso
 bertso-jartzaile
 bertso-saio
 bertsotan
bertsogile
bertsogintza
bertsolari
bertsolaritza
bertsopaper
bertsozale
bertsu 'ia bera'
bertute
bertutetsu
bertz* e. **pertz**
bertze L-N h. **beste**
berun
berunkari* e. **iturgin**
besaburu
besagain
 besagainka
besakada
besalki* e. **besaulki**
besamotz h. **besomotz**
besanga
besape
besarka 1 adlag *Ipar* 'besarkatuz'
besarka 2 iz 'besarkada' h. **besarkada**
besarkada
besarkatu, besarka, besarkatzen
besarte
besatara *Ipar* 'besakada'
besaulki
besazpi
beso
 besoz beso
 besoetako *aitona-amonen besoetakoa naiz ni*
 besoko *soinean zituzten oinetako eta burugaineko gorriak eta besoko urdinak*
besomotz
besondo *besoak eta are besondoak agerian dituela*
besta *Ipar-Nafar* 'jaia' (cf *fiesta*)
bestaburu
Bestaberri
bestalde
beste
 beste behin
 beste gabe(rik) / besterik gabe
 beste orduz
 besteak beste
 besterik ezean
 eta beste
besteko *zuk besteko indarra badu honek*
bestela 1 'bestenaz' 2 'aliter, gisa diferentean' 3 'bestalde, gainera'
 bestelako

bestelakotu, bestelako(tu), bestelakotzen
 bestenaz *lpar*
 bestera (batez ere *Bizk* 'bestela')
 besterendu, besteren(du), besterentzen
 bestia *Zah L-BN* h. *piztia*
 bestondo
 beta Batez ere G 1 'astia, denbora librea'; 2 'denbora'; 3 'aukera'
 betan *lpar* 1 'batean, batera' 2 'bat-batean'
 bet-betan *lpar* 'bat-batean'
 betarte* e. *begitarte*
 betatxatu* e. *petatxatu*
 betatxu* e. *petatxu*
 betaurreko
 betazal
 betazpi = *begi-zulo*
 bete, bete, betetzen
 bete-betean
 bete-beteko
 betealdi
 betearazi, betearaz, betearazten
 betebehar
 beteekin izond
 betegarri iz eta izond
 betegin izond
 betegintzarre
 betekada
 betekizun
 beteko 'etxea beteko gizona, zuloa beteko gorputza, gizona beteko elurra'
 betekor
 betelan
 beterinario* e. *albaitari*
 beterraba Batez ere *lpar*
 betterre = *begi-erre*
 betertz = *begi-ertz*
 betetasun
 betetzaille
 betetze
 betezpal *lpar* h. *betazal*
 beti
 betidaino
 betidanik
 beti bat
 beti-bateko
 betidanik
 betiere 1 'beti'; 2 'nolanahi ere'
 betiereko
 betiko
 betikotasun
 betikotu, betiko, betikotzen
 betikoz *lpar* h. *betiko*
 betile
 betilun
 betirako h. *betiko*
 betiraunde h. *betikotasun*
 betiraute
 betizu iz eta izond
 beto
 betoker = *begi-okar*

betondo = begi-ondo
 betondoko = begi-ondoko
 betortz h. letagin
 betroi 'behi mota'
 betsein *Bizk* h. begi-nini
 betun *Heg* (oinetakoentzat) ik ziraia
 betzulo
 bezain
 bezainbat
 bezainbeste
 bezala
 ez bezala *gauzak lehen ez bezala begietarutzen zützaizkion*
 ez bezalako *uste ez bezalako aldakuntzak dakartzate urteek*
 bezalakatu, bezalaka, bezalakatzen
 bezalako
 bezalatsu
 bezalaxe
 bezatu, beza, bezatzen 'animaliak bezi'
 bezeria
 bezero
 bezpera
 bezperago *Ipar* 'bezpera-aurrea'
 bezperak *otoitza, orduen otoitzetan ilunabarrekoa*
 bezti *Ipar beltzez bezti agertu da Manex (beltzez jantzita)*
 beztitu, bezti, beztitzen *da/du Ipar eta G-N 'jantzi'*
 bi 'Bi etxe, etxe bi'
 bi-biak (1 'biak bakarrik' 2 'biak')
 bien bitartean
 bitan
 bitariko
 biao
 biba
 bibaka
 bibelar
 Biblia
 bibliografia
 biblioteka
 bibliotekari h. liburuzain
 bibote
 bibotedun
 bidaia
 bidaiari
 bidaiatu, bidaia(tu), bidaiatzen
 bidaide
 bidaldi
 bidali, bidal, bidaltzen 1 ad 2 iz 'apostolua'
 bidaltzaile
 bidari

(Euskaltzaindiak, Iruñean, 1996ko martxoaren 29an, onartua)

56

HIZTEGI BATUA

bidaro - bizartsu

bidaro**bidatu**, bida, bidatzen Ipar h. gidatu**bidazti****bide 1****bidea** hautsi**bidea(k)** ebaki**bidea** galdu**bidea(k)** hetsi**bidea(k)** ireki**bidea(k)** itxi**bidea(k)** urratu**bide** batez**bide-aurreko**, **bide aurreko** ('aitzindari')**bide-bazter**, **bide bazter****bide** egin**bide** eman**bide-erakusle****bide-erdi**, **bide erdi****bide-ertz**, **bide ertz****bide izan** ('bidezko izan')**bidez****bidez bide****dela** (direla) **bide**, **zela** (zirela) **bide****bide 2** *Izen hori, euskaldunak kristautu baino lehenagokoa bide da***bide seinale**, **bide-seinale****bide-banatz*** e. **bidebanatze****bidegabe** iz eta izond**bidegabeko****bidegabekeria****bidegabeki****bidegurutze****bidekari** Ipar ik bidazti**bideko 1** iz**bideko 2** izond ik bidezko**bidelagun****bidelapur****bidenabar****bideo****bider****bideratu**, **bidera**, **bideratzen**